

LITTERATURGUIDE

Ayoe Quist Henkel og Alice Bonde Nissen

Camilla Hübbe, Rasmus Meisler
& Stefan Pasborg

Tavs

Litteraturguide til appen *Tavs*

Forfatter: Camilla Hübbe

Illustrator: Rasmus Meisler

Komponist: Stefan Pasborg

© Ayoe Quist Henkel og Alice Bonde Nissen

og Høst & Søn/ROSINANTE&CO, København 2014

1. udgave 2014

Omslag: Rasmus Meisler

Grafisk tilrettelæggelse: Christensen Grafisk

Høst & Søn er et forlag i ROSINANTE&CO

Købmagergade 62, 3. | Postboks 2252 | DK-1019 København K

www.rosinante-co.dk

Indhold

- 4 **Om *Tavs***
- 5 **Grafisk roman med digitale muligheder**
- 7 **Modaliteter og interaktivitet i *Tavs***
- 8 **Fra grafisk roman til digital roman – et eksempel**
- 10 **Litteraturarbejdet**
- 11 Introduktion
- 12 Blog eller videoblog som refleksionsredskab
- 14 Multimodalitet – billede, tekst og lyd i samspil og i modspil
- 18 Personer, dæmoner og andre skabninger
- 20 Overblik over fortællingens plot
- 23 Symboler, motiver og temaer
- 24 Tema og fortolkning
- 28 Genremix og intertekstualitet
- 31 Perspektivering
- 32 Bogtrailer
- 34 **Litteraturliste**
- 35 **Bilag 1 – Haiku – nogle retningslinjer (følgende laves som et elevhenvendt ark)**
- 37 **Bilag 2 – Bogtrailer**

Om *Tavs*

Tavs er en manga-inspireret grafisk roman om drengen Tavs på tretten år, hvis liv tager en drastisk drejning, da tvillingebroderen Teo dør, og familien vælger at flytte til Tokyo. Historien handler om Tavs' ensomhed og afsavn, frygten for ikke at slå til og ikke at falde til. Men Tavs er ikke helt alene, Teo følger ham som en skygge over alt på rejsen ind i en fantastisk og farefuld verden.

Et år efter *Tavs* udkom som papirbog, udkom app-versionen, som tager udgangspunkt i den oprindelig fortælling, men samtidig blander tekst, musik, stillbilleder, lydkulisser og animation på måder, som medfører en anderledes æstetisk oplevelse og læsning af teksten. Appen har på flere punkter udviklet sig anderledes end papirbogen og er et selvstændigt værk, som også har en lidt ældre målgruppe end papirbogen.

Tavs som app er blevet til som led i projektet *Litteraturlæsning med nye medier – fra e-bog til i-bog*, som er støttet af Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker ved Kulturministeriet og et samarbejde mellem Kommunernes Skolebiblioteksforening, Rosinante & Co/Høst & Søn samt VIA UC.

Hent Rasmus Pagters elevbog lavet på baggrund af litteraturlæsguiden her: itunes.apple.com

Grafisk roman med digitale muligheder

Tavs som app begynder som papirbogen med almindelig tekst med sorte bogstaver på en hvid baggrund, men i takt med at hovedpersonens verden bryder sammen, begynder også skriftbilledet at krakelere og ændre sig. Dette kulminerer på et opslag, hvor sætningsfragmenter med Tavs' tanker og indtryk under den koncert, som han er blevet presset af sin far til at spille til, falder ned i bunden af skærbilledet. At hans verden er ved at bryde sammen, demonstreres dermed i skriftbilledets helt konkrete opløsning og tilfældighed, og læseren må tage fat i sætningerne og vende og dreje dem for at læse. På samme tid begynder billedsiden at blive mere dominerende, og skrift- og billedside begynder at understøtte hinanden indtil et handlingsmæssigt point of no return: En monstrøs frø sidder bag badekarrets forhæng og siger: »Spring op på min ryg. Din bror venter på Skrækkens Bjerg«. Herefter begynder rejsen ind i det fantastiske univers, og herfra fortælles fortællingen tillige af animationer og af en lydside. I første omgang i form af en høj effektlyd af splintret glas, hvor Tavs og frøen – ganske symbolsk og i tråd med fantasygenrens genrekonvention om en overgang mellem den »virkelige« og den fantastiske verden – hopper igennem en rude. Herefter får lydsiden en anderledes karakter, hvor den gennem bl.a. musik, lydeffekter og af og til verbal tale dels understøtter, dels udfordrer og udvider fortællingens univers.

Kapitlet afsluttes med et opslag af en form for hvirvelstrøm, hvor polaroidfotos med Teo ved klippekanten i Norge og hakkebøffer på en grill udgør en aktualisering af Tavs' minder om

livet med tvillingebroren. Et haikudigt fremkommer successivt. Billedsiden understøttes af en ildevarslende lydside, og læseren drages hen imod en skikkelse (Tavs) i midten af opslaget. Ved at røre ved ham accelererer hvirvelstrømmen, der fader over i sort, alt imens lydsiden fortsætter lidt endnu. På den måde bliver læserens indlevelse i Tavs' mentale tilstand kraftig og følelsesfuld, ligesom læseren animeres til at stoppe op og tænke over teksten, da siden fader i sort og forbliver sådan længe.

Dette er et enkelt eksempel på, hvordan tekst, billede, lyd og læserens interaktion spiller sammen, når *Tavs* læses på skærm. I denne litteraturguide er der netop særligt fokus på, at eleverne i litteraturarbejdet med *Tavs* bliver bevidste om og udvikler sig i forhold til at læse multimodal børnelitteratur og i det hele taget i at »læse« forskellige repræsentationsformer, og at de i

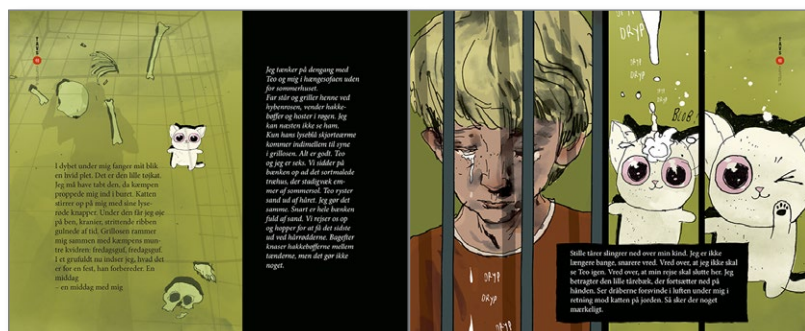
denne proces selv anvender forskellige repræsentationsformer og digitale værktøjer.

Modaliteter og interaktivitet i *Tavs*

I den digitale og remedierede udgave af *Tavs* anvender og leger værket med strukturer og strategier fra forskellige medier og kunstformer. Som app både fortolker *Tavs* den papirbårne udgave og videreudvikler denne til et særegent værk. Den bærer flere spor af den papirbårne bog og har fx det sammen grundlæggende plot, men ændrer sig bl.a. genremæssigt over i en mere gotisk genre, ligesom målgruppen synes at have ændret sig i den digitale version, sådan at den henvender sig til ældre læsere (6.-10. klasse) end den papirbårne udgave (5.-7. klasse). Som app/digital børnelitteratur bidrager *Tavs* til, at læseren bliver aktiv og involveret: For det første på grund af tekstens multimodalitet, hvor skrift, musik, lydkulisser, stillbilleder, levende billeder og verbalsprog inviterer til aktivering af forskellige sanser og kommunikerer gennem forskellige repræsentationsformer. For det andet da *Tavs* som app har enkelte interaktive elementer, hvor læseren fx kan røre ved og flytte på nogle tekstfragmenter, ligesom læseren ved indholdsmæssige højdepunkter skal røre ved teksten for at drive læsningen videre. Læseoplevelsen får dermed et taktilt element, og læseren er i nogle tilfælde med til at afgøre, *hvad* der sker, eller *hvornår* det sker. Dermed skal læseren gøre et arbejde ud over at bladre,

bevæge øjnene og fortolke, hvilket giver en anderledes sanselighed og æstetisk erfaring med teksten. Såvel multimodaliteten som interaktiviteten befordrer nænsomhed og fordybelse i læseprocessen. At læse *Tavs* som app i form af en multimodal og interaktiv fortælling giver dermed mulighed for flere orienteringspunkter i fiktionen og en ændret læserposition: Læseren bliver mere aktiv og involveret, men stadigvæk er det teksten, der skaber prædefinerede plot og læseveje. *Tavs* er på én gang både en anderledes og en traditionel fortælling.

Fra grafisk roman til digital roman – et eksempel

Da *Tavs* er en grafisk fortælling, opstår der i papirbogen forskellige forhold mellem tekst og billede. I opslaget ovenfor bliver det særegne for fortællinger bestående af tekst og billede tyde-

ligt: Der kan iscenesættes flere synsvinkler: I teksten møder vi en jegfortæller, der fortæller fra sit subjektive udgangspunkt, mens billederne oftest vil vise hovedpersonen i tredjeperson, set udefra. På det første frame tildeles læseren imidlertid en subjektiv synsvinkel og følger dermed Tavs' subjektive synsvinkel, hvor han ser sin egen og burets skygge i fugleperspektiv. På det andet frame er der et flashback med hvid tekst på sort baggrund. På den sidste del ses Tavs i tredjeperson udefra i nærbillede. Ved at burets tremmer kompositionelt videreføres som ramme på de sidste to billeder tilføres dynamik og dramatik, og den tegneserieæstetik, som anvendes i *Tavs*, bliver tydelig, idet billederne her både hviler i sig selv og skaber forventning om det følgende. Gennem intern spænding mellem billederne skabes »fortællingseffekt« (Christiansen og Magnussen 2006). Desuden er der her et eksempel på, hvordan tekst og billede spiller sammen om at fortælle. Den sidste sætning lyder: »Så sker der noget mærkeligt«. Det »mærkelige« er, at katten blinker ud til læseren, men det motiveres kun af billedsiden. At katten kigger ud på og blinker til læseren medfører en aktiv læserposition og kan ses som et metafiktiivt træk, hvor teksten peger på sig selv som skabt.

I *Tavs* som app remedieres dette opslag sådan, at man først ser et nærbillede af Tavs bag burets tremmer, imens tårerne render, og den triste sindsstemning understøttes af en inciterende og insisterende klokkelyd og rolig basmelodi. Lydsiden står i kontrast til det tidligere opslag, hvor man hører Tengus absurde lallende »la, la, la« akkompagneret af en syret elektronisk musik. Først efter lidt tid med kun billed- og lydsiden fremkommer teksten. På næste opslag fortsætter klokkelypden og samtidig kommer flashbacket fortalt af en verbalstemme og med vekslende polaidfotos af hakkebøffer på grill, af en

papirflyver og af de to tvillingebrødre. Herefter ses dråber, der falder på tøjkatten, der blinker og vinker ud til læseren. Til sidst fortsætter lydsiden i nogen tid, samtidig med at skærmen går helt i hvidt. Det, der karakteriserer sekvensen, er med andre ord, at den kommunikerer på flere forskellige måder, bl.a. gennem mundtlighed, hvor Tavs får en stemme, og læserens indlevelse bliver skærpet, og gennem billedsiden med bl.a. fotos, der insinuerer autenticitet. Desuden inviterer sekvensen til at blive sanset, og læseren »tvinges« til at dvæle ved visse opslag, fx når denne del af fortællingen fader ud i et helt hvidt opslag med en enkel lydside med kattens miau, klokkelyden og basmelodien fra tidligere.

Litteraturarbejdet

Som i et hvilket som helst planlægningsarbejde af et litteraturforløb er det afgørende, at læreren vælger litterære spor, tematikker, indgange til værket osv., som er relevante for det litterære indhold og udtryk, og som samtidig tager højde for, hvad der optager eleverne i læseprocessen. Det er vigtigt at have sigte på, hvad eleverne skal lære af at læse *Tavs*, og hvad det efterfølgende arbejde med *Tavs* skal bidrage til? Hvad kan de på egen hånd være i stand til selv at finde ud af uden koncentreret lærerstøtte, og hvad skal de have hjælp til? Det er læreren, der skal indkredse de rette metoder, arbejdsformer og digitale værktøjer, som bedst understøtter de faglige mål. Men i et litterært værk som *Tavs* er det vigtigt at huske, at værket

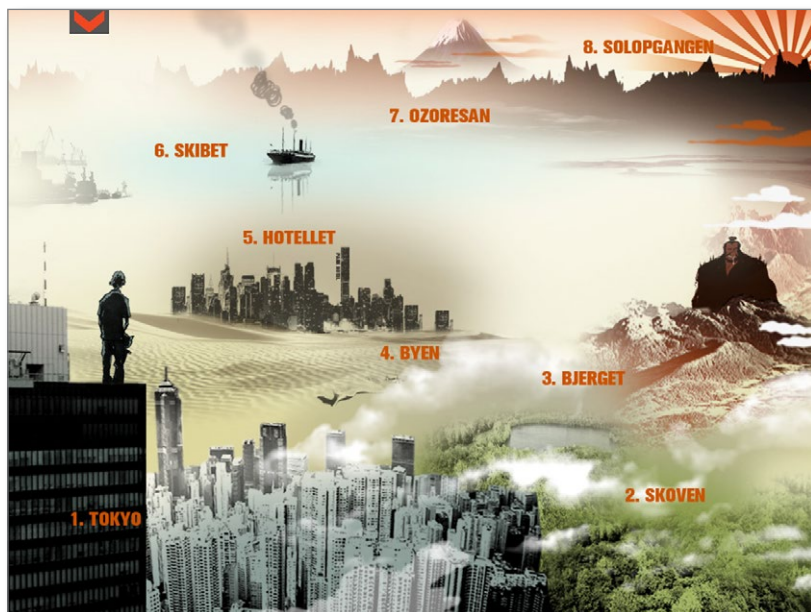
stadig er litteratur på lige fod med alle andre litterære former, og derfor kan det være svært at forestille sig et litterært arbejde med *Tavs*, som ikke berører de store eksistentielle konflikter og spørgsmål, som driver hovedpersonen fremad i fortællingen. Desuden kan man ikke læse *Tavs* uden at medtænke multimodalitet og de intertekstuelle referencer. Det er vigtigt, at disse perspektiver bliver tematiseret og diskuteret samtidig med, at man i litteraturarbejdet undersøger, *hvordan* de bliver skabt af og i teksten og gennem modaliteternes samspil og forskellige kommunikationsformer.

Følgende forslag til litteraturarbejdet er altså forslag, man kan vælge mellem eller lade sig inspirere af og bygge videre på afhængigt af konkrete faglige mål og klassetrin. Opgaverne søger at kombinere elevernes konkrete og indlevende tekstiagttagelser med at bevidstgøre dem som litteraturlæsere – særligt i forhold til at læse litteratur på skærm.

Introduktion

Hvis man vil åbne appens univers for eleverne inden selve læsningen, kan de lave billedanalyse og associationsopgaver til forsiden, titlen og den første side med et grafisk oversigtskort over fortællingens kapitler inddelt ud fra fortællingens konkrete steder. Man kan også som en förlæsningsopgave lade eleverne se nogle stillbilleder/screendumps fra bogen eller høre noget af lydsiden til appen og lade dem reflektere over de indtryk, stemninger og associationer, disse elementer skaber. Endelig kan man også lade dem møde *Tavs* helt uden at have lagt spor ud – gerne igennem lærerens højtlesning af den første, skriftbårne del – og dermed lade dem møde det æstetiske værk personligt og individuelt.

Herefter begynder eleverne deres læsning af romanen – gerne parvis, da det giver mulighed for løbende dialog med en makker. Det er oplagt at læse appen med stop efter hvert afsnit/konkret sted – jf. oversigtskortet/»indholdsfortegnelsen« med romanens forskellige steder: Tokyo, Skoven, Bjerget osv.

Til inspiration følger her en række undervisningsideer:

Blog eller videoblog som refleksionsredskab

Det er oplagt, at eleverne motiveres og forpligtes til at fastholde deres umiddelbare sansninger og iagttagelser om teksten i løbet af læseprocessen. Det kan de gøre fx ved at lave en litteraturblog eller videoblog:

Hvorfor: At holde fast i de flygtige og umiddelbare antagelser om teksten: fastholde litteratursamtaler og -refleksioner over litteraturarbejdet. Eleverne kan løbende fastholde, synliggøre og fremlægge deres refleksioner i blogform, som giver mulighed for at forholde sig til og kommentere andres tanker om teksten.

Hvordan: Ordet blog er en sammensætning af de to ord web og log, så at blogge er at skrive en slag webbaseret logbog. Det kan være skriftligt eller mundtligt og optages i fx iMovie. Bloggen er karakteriseret ved korte indlæg, og at andre læser med og kommenterer. Kommunikationen går altså flere veje. Der findes flere forskellige genrer indenfor bloggs og forskellige formål med at kommunikere på den måde. I denne sammenhæng drejer det sig om at give udtryk for egne tanker om teksten og om at komme i dialog med andre om disse tanker. Når eleverne blogger om *Tavs* kan de have brug for nogle støttende spørgsmål, fx:

- ◆ Hvad var du særligt optaget af under læsningen?
- ◆ Var der nogle af personerne, du fandt særligt interessante? Hvordan opfatter du denne person?
- ◆ Hvad får du lyst til at undersøge nærmere i *Tavs*?
- ◆ Er der et sted i *Tavs*, du finder særligt interessant, smukt, grufuldt, fascinerende?
- ◆ Hvad tænker du om samspillet mellem tekst, billede, lyd og animation i *Tavs*?
- ◆ Hvad betyder måden, historien bliver fortalt på, for din læsning?
- ◆ Hvad får du ikke at vide i *Tavs*, som du synes er vigtigt for at forstå den?
- ◆ Er der noget i teksten, du kan genkende fra andre tekster (film, bøger osv.)? Eller fra din hverdag?
- ◆ Nævn den side, som du bedst kan huske fra *Tavs*.

- ◆ Hvad *handler* og hvad *drejer Tavs* sig om for dig?
- ◆ Hvad fremstår som vigtigt i *Tavs*?

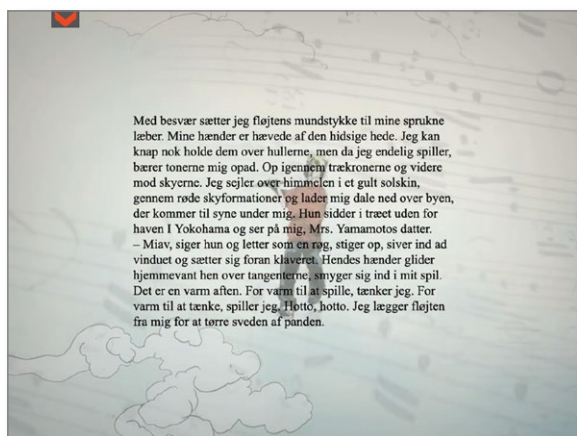
Se evt. Camilla Hübbers **blog** og denne video **om blog**.

Multimodalitet – billede, tekst og lyd i samspil og i modspil

Litteraturarbejdet med *Tavs* som app vil særligt dreje sig om, at eleverne får mulighed for at undersøge, hvordan multimodaliteten skaber romanens veje og udsagn, og at de får mulighed for at italesætte og arbejde med de følelser og eksistentielle problemstillinger, som romanen aktualiserer gennem digitale og multimodale arbejdsformer.

Hvorfor: At læse en digital fortælling eller et såkaldt multimodalt værk, kræver på den ene side, at læseren læser teksten på samme måde som al anden litteratur: med koncentration og fordybelse. At læseren er i stand til at give sig hen til fortællingens vilje og drivkraft, fortællingens fordoblende karakter. På den anden side er der en del modaliteter i denne type fortællinger, som kan være med til at distrahere læseren, forstærke stemninger eller tale flere »sprog« på samme tid. Denne type læsning kræver, at læseren er i stand til at fordele sin opmærksomhed mellem de forskellige modaliteter i fortællingen – en slags hyperopmærksomhed. Det vil sige, at det i visse tilfælde fx kan være af betydning, om man læser teksten først eller kigger på animationerne først og læser teksten bagefter. Man kan dermed udlede, at de mange modaliteter i digital litteratur afstedkommer to læseformer og læsepositioner: at læseren både læser fortællingen med en dybde- og en hyperopmærksomhed (Hayles 2007).

Hvordan: For at blive bevidste om modaliteternes samspil og modspil kan eleverne i udvalgte sekvenser – fx i enkelte kapitler – arbejde med en særlig opmærksomhed på forhold mellem ord, lyd, musik, billeder, animationer og interaktion. De kan vælge fx to til tre opslag i et kapitel, lave screendumps heraf og fremlægge for hinanden. Med sigte på at konkretisere dette analysearbejde, kan man med fordel guide eleverne igennem analysen af følgende opslag:

De udvalgte opslag er repræsentative i forhold til to former for modale samspil. I det første tilfælde er der overensstemmelse (redundant forhold) mellem modaliteterne tekst og billede, mens der i det andet er tale om et funktionelt samspil mellem tekst og lyd. Hvis vi tager det første opslag, møder vi følgende beskrivelse »... da jeg endelig spiller, bærer tonerne mig opad. Op gennem trækrønerne og op gennem skyerne.« Overensstemmelsen opstår ved, at vi på billedsiden eller rettere i animationen møder en realisering af tekstens indhold. Vi ser Tavs stige op gennem teksten. Det virker, som om Tavs løftes ud af teksten og helt konkret befries fra det tekstlige univers. Med overensstemmelse mellem de to modaliteter menes, at det samme indhold – i dette tilfælde en følelse – formidles gennem flere kanaler, som her udgøres af en animation og en tekst. Det betyder også, at den metaforiske abstrakte følelse, som Tavs beskriver, får et konkret udtryk – eller rettere det følelsesmæssige i teksten får en konkret manifestation på billedsiden.

Ser vi på det andet opslag, hvor modaliteterne billede, tekst og lyd interagerer med hinanden, kan man også tale om en vis redundant overensstemmelse, idet tekstens udsagn »Fra koncertsalen lyder klavermusik« stemmer overens med klaverlyden på siden. Men isolerer man lydkilden og lytter til den uden at lade sig påvirke af andre modaliteter, virker den behagelig, måske endda ligefrem insisterende på en lokkende måde. Først når lyden bliver sat i forbindelse med billedet af den mennesketomme lobby, træder en anden kvalitet frem i klavermusikken, nemlig tonen i mol og den dybe rumklang, hvis resonans kun kan stamme fra et stort tomt rum uden lyddæmpende elementer. Tilsammen fremhæver de to modaliteter en særlig effekt, nemlig en forstærket fremmed- og tomhedsfølelse. Det er i tilfælde som disse, at der opstår et funktionelt forhold mellem

to modaliteter. Det funktionelle forhold skal forstås sådan, at modaliteternes forskellige funktioner eller kvaliteter udnyttes optimalt i et ligeværdigt samspil. Det vil sige, at modaliteterne udnyttes til det, de er bedst til. Man kan derved tale om, at der er en slags arbejdsfordeling mellem modaliteterne, som i realiteten betyder, at når to modaliteter bringes sammen, sker der en betydningsudvidelse. To elementer resulterer i en højere betydningsmæssig enhed. Det er derfor oplagt at gøre eleverne bevidste om denne arbejdsfordeling, og at de får en forståelse af, hvilke kvaliteter og funktioner billedet, lyden og teksten som modaliteter besidder. Man kan vælge at betone billedets kvaliteter, da næsten alle multimodale tekster er billedskabte, og det kan man gøre ved at præsentere eksempler, der viser at:

- ◆ Billeder kan formidle helhedsindtryk (Se billeder af den forladte storby)
- ◆ Ydre beskrivelser af personer (Teo, Tengu, Oyster)
- ◆ Grader af nærhed og afstand (fx mellem personer) (Sidste kapitel Tavs og Teo)
- ◆ Nonverbale udtryk og følelses-indikatorer (Elevatoren)
- ◆ Synsvinkler (ikke nødvendigvis den samme som teksten)
- ◆ Forandring af farveskala (hovedpersonens udvikling)

Dette kan give anledning til at guide eleverne videre til analyser i, hvorvidt forholdet mellem de forskellige modaliteter er understøttende, forstærkende eller udfordrende? Er lydeffekter og underlægningsmusik fx overraskende, stemningsforstærkende eller giver et forvarsel? Hvordan er variationerne mellem de forskellige kapitler? Hvad betyder fx de forskellige farveholdninger i kapitlerne? Og hvordan er overgangene mellem kapitlerne? Karakterisér fx kapitlet »Ozorezan«.

Personer, dæmoner og andre skabninger

Hvorfor: Det er ofte en vekslen mellem indlevelse og distance til personerne, der driver os frem i læsningen af litteratur. Personerne i *Tavs* bliver skabt af ord, billeder, lyde og andre forhold i teksten, og derfor er det centralt, at eleverne kommer »under huden« på personerne for at forstå deres tanker, bevæggrunde, handlinger og relationer til hinanden.

Hvordan: Eleverne kan fx på deres blog følge nogle af personerne og løbende samle informationer om deres personlighed for at kunne udarbejde personkarakteristikker. Eleverne kan lave grafiske oversigter over personerne og deres relationer, sådan at nærhed og distance bliver tydeligt. De kan overveje og undersøge, om personerne er komplekse med mange forskellige egenskaber eller mere (stereo)typer, der repræsenterer en bestemt gruppe. Forskellige spor kan langsomt pege i retningen af, at alle modstanderne (Tengu, Oyster/dragen og Teo) er repræsentationer af Teo/døden. Fx har de alle den samme skeletskygge. For at analysere og forstå personerne er det desuden væsentligt at undersøge tekstens synsvinkel: Hvad får vi at se i teksten, og hvorfra ser vi det?

Morfo er et digitalt værktøj, som kan understøtte meddigtning – den episke hypotesedannelse – forståelsen af de implicitte og udtalte mellemtekster eller undertekster i fortællingen – ved at man genskaber en af personerne i fortællingen. Meddigtningen bygger på transduktion, hvilket betyder at eleverne overfører tekstens indtryk til et andet udtryk. I dette tilfælde ved at »levendegøre« en person fra teksten og give vedkommende stemme gennem en kombination mellem indlevende indtale (retorik) og animation. Eleverne skal på baggrund af appen *Morfo* lave en avatar med speak, der så at sige lægger stemme til det, der ikke

siges. For at kvalificere øvelsen er det vigtigt, at underviseren fx udpeger det tekststykke, som Morfoen skal konstrueres ud fra. Speaken skal konstrueres i jeg-person, fra en anden persons synsvinkel i fortællingen – f.eks er det oplagt at konstruere en Morfo af Shiro ud fra nedenstående teksteksempel.

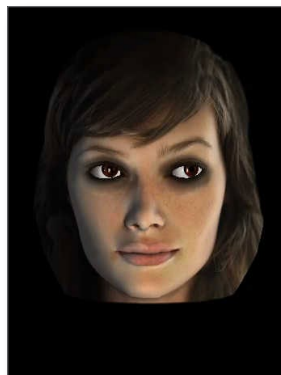
Det er desuden vigtigt, at eleverne sætter ord på nogle vigtige inferenser i teksten og dermed læser mellem linjerne. Man kan hjælpe eleverne med at holde fokus på det usagte gennem fokusspørgsmål:

»Det er, som om hun vil sige noget til mig« – Hvad er det, Shiro vil sige til Tavs?

Vil hun advare han? Vil hun give ham et råd? Vil hun i kontakt? Hvordan oplever hun situationen? Hvorfor gemmer hun sig, og hvorfor iagttager hun Tavs i smug? Er hun utryg ved situationen? Hvad ser hun, når hun ser på Tavs?

Mød et sænker hun fløjten og ser på mig, så er timen forbi, og hun krymper igen til en musgrå spillecerende med tynd, trist hestehale. Hos Mrs. Yamamoto er der en særlig stemning. Udenfor blæser vindharperne. De spinkle døre og vinduer sidder let, som om hele huset er et meget fint instrument. Selv tekopperne på bakken dirrer. Det kan godt gøre mig lidt bange. Det må jeg indrømme. Særligt når hende datteren stirrer på mig. I sidste uge stod jeg alene i værelset ovenpå og rensede min fløjte inden undervisningen. Pludselig kunne jeg se hende uden for døren. Gennem de tynde papirskydedøre tegnede hendes omrids sig. De indadvendte fødder. Halsen. Ørerne, der strittede på toppen af hendes sweatshirt. Hun udsponerede mig. Da jeg gik hen og slog til døren, forsvandt hun. Det er, som om hun vil sige et eller andet til mig. Men hun kan ikke. Hun taler jo kun japansk.

På vej hjem fra spil skal jeg over kirkegården. Det er en smuk dag med masser af blæst. Jeg går i solen og ser op mellem træerne, da jeg får øje på noget hvidt, der kommer sejlede gennem luften.

Overblik over fortællingens plot

Hvad er et plot? Og hvordan arbejder man med et plot i litteraturundervisningen? Oprindeligt kommer »plot« fra ordet »plan« og betyder den logiske handlingstråd i en fortælling. Et plot er ikke bare en række af tilfældige begivenheder, men den tidsmæssige rækkefølge af betingelser, årsager og følger i det, der sker i fortællingen. Plottet kan ikke isoleres fra karaktererne. Karaktererne udfører handlinger af særlige grunde, og disse grunde udgør en uadskillelig del af plottet. Hver person i en historie ønsker »noget« i varierende grader og har personlige mål i tankerne. Nogle personer har ikke noget at gøre med de centrale problemer i en historie, andre får direkte betydning for plottets udvikling. Uanset hvad disse ønsker og mål er, danner de grundlag for karakterernes motivation og handlekraft. Som regel handler karaktererne ud fra disse ønsker og mål og ikke ud fra de ydre krav eller konflikter i plottet.

Hvorfor: Eleverne skal udvikle en sikkerhed i den litterære analyse, hvilket medfører, at eleverne i stigende grad skal forholde sig til raffinerede former for analysegreb. Det betyder bl.a., at undervisningen skal bygge videre på allerede kendte analysemetoder. Eleverne kender i de ældste klasser til »Berettermodellen«. De skal nu raffinere denne viden og videreudvikle kendskab til, hvad plottet betyder for den gode fortælling. De skal kunne overskue den tidsmæssige rækkefølge af betingelser, årsager og følger i det, der sker på handlingsplanet, og hvilke faktorer, der virker ind på plottet som en drivkraft. De skal forholde sig produktivt til litteraturen og kombinere deres viden i forskellige (digitale) udtryksformer.

Hvordan: I *Tavs* er det væsentligt at skelne mellem ydre og indre konflikter. Den indre konflikt kan defineres som tabet af

broderen og sorgen over fraværet af den nære relation. Sorgen presser Tavs ud i en tilstand, hvor han primært befinder sig som betragter af livet, som objekt for sig selv, og på afstand af det, som giver mening. Parallelt hermed udvikler den ydre konflikt sig gennem de livsbetingelser, diplomatfamilien lever under med bl.a. skiftende opholdssteder og bopæle, forskellige skoleformer og kulturer. Alle disse ydre hændelser er med til at forstærke fremmedgørelsen og ensomhedsfølelsen.

PeoplePlot.com er et digitalt værktøj, som understøtter fremstillingen af 'træstrukturer' f.eks. stamtræer, organisationsdiagrammer, kongerækker, fødekædetrin, og som i dette tilfælde en strukturoversigt eller en 'mental' forståelsesmodel over plottet.

Øverst har vi den initierende hændelse, nemlig tabet af broderen Teo, der så at sige er katalysator for handlingsforløbet. Herunder en træstruktur, der viser rækkefølgen af begivenheder, der påvirker den grundlæggende konflikt. Drivkraften i fortællingen er, at de tilsyneladende ydre fjender (Tengu, Kap-

tajn Oyster og dragen) i virkeligheden er indre gestaltninger af broderen, materialiseret som virkelige hændelser. Den ydre rejse henimod Skrækkens Bjerg og kampe imod dæmonhoveder, den monstrøse kæmpe Tengu, den uhyggelige, forladte storby med kæmpeflu, den vanvittige færgetur med Oyster og dragen kan alt sammen tolkes som en indre psykisk rejse og udviklingsproces hos Tavs. Rejsen er ikke kun lineær, men også karakteriseret ved fald og opstigninger i fysisk og mental forstand. Faktisk manifesterer de fleste vendepunkter sig konkret gennem forskellige scenarier, hvor Tavs enten falder ned eller stiger (løftes) op. I træstrukturen (se illustration ovenfor) er det muligt at indsætte markører de steder, hvor disse vendepunkter indtræder. Derudover er det oplagt at medtænke alle de forudgreb, der foregår i teksten – eller steder, hvor fortællingen griber tilbage til tidligere stadier i plottet. Lad eleverne lave følgende øvelser:

1. Opret en Peopleplot – del de forskellige karakterer op i hjælpere og modstandere og markér, hvilke karakterer, der har dobbelt funktion. Notér under hver karakter, hvad der driver dem til at gøre det, de gør – det vil sige deres motiver for at blande sig i Tavs' rejse.
2. Find vendepunkterne i fortællingen. Led efter de steder, hvor plottets vendepunkter udtrykkes i stigninger og fald. Er Tavs offer for eller herre over fald og opstigninger – tager han selv initiativet, eller er han tvunget/lader sig føre/overtale til det? Diskutér meningen med den sidste rejse i flyveren med Teo, som også er en slags opstigning og fald i fortællingen – hvilken symbolsk betydning har denne flyvetur med Teo for Tavs' rejse/udvikling?

3. Diskutér hvad Shiro mener med: »Teo er Oyster, og han er Tengu. De er dæmoner skabt af hans had, hans ensomhed. Han taler gennem dem« – Hvad betyder det for jeres gruppering af karaktererne og strukturen i plottet?

Symboler, motiver og temaer

I *Tavs* er en række symboler – især på billedsiden – fremtrædende og indsætter romanen i flere motivkredse. For det første er der en række symboler, som især henter deres betydning fra japansk symbolsprog, fx karpene, tranen, kirsebærtræer, katten og Tengu – en japansk yokai. For det andet kan man iagttage en række symboler, som har mere almen karakter og som genkommende optræder og bliver til en form for ledemotiver, fx vindmøllerne, papirflyvere, fluerne og kraniet. For det tredje er en række vanitasmotiver påfaldende fremtrædende i den digitale roman.

Hvorfor: De mange symboler og ledemotiver er afgørende for forståelse af tematikkerne og tolkningen af *Tavs*. Det japanske symbolsprog er værd at undersøge nærmere, ligesom de mange symboler, der dels vedrører tærskler og død generelt som rulletrappen (overgang – måske til døden?) og kraniet/dødningehovedet (memento-mori: husk, du skal dø) understøttes af en række vanitassymboler, som peger på livets skrøbelighed og forgængelighed.

Eleverne styrkes i kulturel scenariekompetence gennem arbejdet med begreber som vanitas og *carpe diem* med baggrund i forskellige kunsthistoriske eksempler (stilleben). Disse skal paralleliseres med vanitasmotivet i *Tavs*. Begrebet vanitas (af latin: forfængelighed) bruges inden for malerkunsten og billedhuggerkunsten om en særlig fremstilling i forbindelse med stilleben (opstillinger), der henviser til livets forfængelighed, som i barok-

ken var lig med forgængelighed. Fremstillingerne er præget af de talrige symboler på det, man så som livets skrøbelighed. Dette at sætte ungdom og skønhed over for tegn på truende sygdom og død blev kendetegnende for barokkunsten. Vanitassymbolerne består af dødningehovedet, bobler, slukkede stearinlys, blomster eller frugter, der er på vej til at gå i fordærv, altså genstande, der er flygtige, let forgængelige eller skrøbelige. I dag er motivet stadig populært både i billedkunst og eksempelvis også i musikvideoer. Eksempler på såvel klassiske som moderne kunsthilleder kan findes ved at søge på »vanitas« i billeddatabaser.

I *Tavs* er fluerne et ledemotiv, som både konnoterer noget negativt – død, ondskab, fordærvelse og forgængelighed, men paradoksalt nok også noget mere positivt: Til sidst flyver de to fluer sammen, hvilket kan læses som Tavs' accept af brorens død, og at noget af Teo vil leve videre hos Tavs også i den nye relation til Shiro. Mennesket har altid noget med fra fortiden/ nogle indre dæmoner at bære på.

Hvordan: Eleverne finder nogle opslag, hvor fluen indgår og diskuterer følgende spørgsmål:

- ◆ Hvilken vanitas-funktion har fluen?
- ◆ Hvorfor forbinder vi fluen med forgængelighed?
- ◆ Hvorfor følger fluen med overalt?
- ◆ Hvad betyder det, at de to fluer flyver sammen videre i slutningen?
- ◆ Find flere vanitas-motiver i *Tavs*, tag screendumps og fremlæg jeres analyse og fortolkning på klassen.

Tema og fortolkning

Hvad handler *Tavs* om, og hvad drejer *Tavs* sig om? Fortællingen tematiserer nogle grundlæggende forhold ved livet – præcis lige-

som rigtig mange andre eksistentielle fortællinger har gjort før den, nemlig den fantastiske gåde, det er at finde sig selv, eller at blive til den, man er. Det er ikke en proces, der nødvendigvis er let. Tavs begiver sig ud på en (dannelses)rejse, som så mange protagonister har gjort før ham. Og som de fleste lykkes i. Vi ved også på forhånd, at rejsen bliver farefuld og kan medføre det værste af alt; at miste sig selv, den totale udslettelse – døden. Mest af alt kan det medføre det modsatte af det, protagonisten drog ud for at finde. Men fortællingens vigtige pointe er, at hvis Tavs var blevet 'i det trykke', ville det fastholde ham i en anden eksistentiel krise, et såkaldt værensmæssigt tomrum, som er skabt af forskellige omstændigheder omkring ham. Både diplomatfamiliens ambitioner på Tavs' vegne og det omtumlede diplomatliv er afgørende faktorer, men det, der for alvor er udslagsgivende, er i ligeså høj grad sorgen over den afdøde bror. Det er den påtvungne rodløshed og savnet, der forhindrer Tavs i at opsøge nye venskaber og etablere nye relationer. Det er derfor også savnet, der forhindrer Tavs i at realisere sin eksistens, at leve livet fuldt ud.

Man kan spørge eleverne, hvilke eksistentielle muligheder det efterlader Tavs i: at acceptere det meningsløse og rodløse diplomatliv, eller at tage valget på sig og opsøge det ukendte i underverdenen. Vi kender problematikken fra eksistensfilosofiens ide om, at eksistensen ikke er givet på forhånd, men bliver til i kraft af de valg, mennesket foretager. Det er på samme måde med Tavs, som det er med Martin i *Skelettet på Hjul* af Louis Jensen og Karl Løvehjerte i *Brødrene Løvehjerte*, at de må foretage de svære valg næsten ligegyldigt hvad, eftersom det er valget, der fører dem frem til eksistensen. Før eller siden, uanset om valget så medfører, at man skal dø for det. Valget er ikke nødvendigvis direkte afledt af bevidste handlinger. Et eksempel på dette er, at Tavs ikke selv aktivt vælger alle handlingsvejene på den farefulde færd. I nogle tilfælde er han tvunget til at følge

fastlagte spor, i andre tilfælde følger han sin egen vilje. Desuden har Tavs ikke indsigt i, at alle farerne, der truer ham på rejsen, alle modhagerne i plottet, som forhindrer ham i at nå frem til Teo, er skabt af Teo selv. De **er** Teo. »Teo er Oyster, og han er Tengu. De er dæmoner skabt af hans had, hans ensomhed. Han taler gennem dem«. Det er en væsentlig del af fortællingens tematik, at Tavs i sin søgeproces har kæmpet mod Teo hele vejen igennem. Hvis man ser denne del af fortællingen ud fra en plotmæssig vinkel, er Teo altså både drivkraften og forhindringen i fortællingen. Og på et højere tematisk niveau kan man se det som et udtryk for, at Tavs har kæmpet mod sig selv – og ikke mindst: det at blive sig selv. Det er paradokser som dette, der gør *Tavs* til en avanceret fortælling.

Modsat rigtig mange fantastiske fortællinger viser det sig i denne fortælling, at målet for rejsen ikke forløses i det forventede hvilepunkt i slutningen, som i dette tilfælde er genforeningen med broderen. I stedet er hvilepunktet midlertidigt og i virkeligheden kun en kamufleret katalysator for et nyt dramatisk vendepunkt, som har til formål at sætte den intetanende Tavs på den sidste afgørende prøve. Tavs lokkes ud på en dødsrute i den tro, at det kan genskabe det tabte forhold. Men Tavs har tydet kamikaze-symbolikken og anet, at genforeningen med Teo ikke er vejen tilbage til livet, men vejen ind i døden. På trods af en følelsesladet genforening ved Tavs intuitivt, at det ikke er, som det burde være. Det, der var engang, kan ikke genetableres. Dog ligner det et rigtigt og ægte nærvær. Denne lighed er nok til, at Tavs forbliver loyal over for Teo. Tavs' kærlighed til Teo forblænder ham på notorisk vis, og Teo er derfor tæt på at lokke Tavs i døden – hvis ikke det havde været for Shiro, der formår at få Tavs på andre tanker. Det faktum, at Tavs har kæmpet for at nå frem til Teo og til sidst må kæmpe for at blive fri fra ham igen, kan ses som et udtryk for, at Tavs' liv symbolsk set har

været styret af dødsdrift. Takket være mellemkomsten af Shiro brydes den onde cirkel, længslen får et nyt mål, og dødsdriften forvandles til spirende livsdrift.

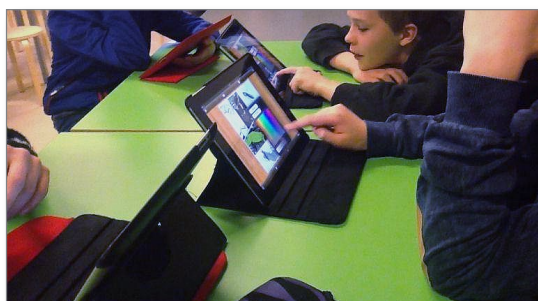
Hvorfor: Det er vigtigt, at komplekse forhold som ovenstående gøres tilgængelige og konkrete for eleverne i form af forskellige typer af refleksionsopgaver. Følgende øvelse går ud på at omorganisere tekst og billede i nye formater, så tekstens hovedtema træder frem i forgrunden. En kendt måde at kondensere tekstens vigtige omdrejningspunkter på, er at lade eleverne indsamle stikord. Ulempen er, at man på den måde kun får indsamlet det, der står på linjerne. Hvis øvelsen skal indkredse tematiske niveauer, er det nødvendigt, at eleverne sætter stikordene ind i en større sammenhæng. Det vil sige, stikordene skal have nye kontekster eller formater og får derigennem også udvidet betydningsfelt. Det kan gøres ved at sætte stikordene sammen til fx et digt. I dette tilfælde foreslås det, at eleverne laver deres egne haiku-digte. Haiku er digte uden ord, som Alan Watts har udtrykt det i sit berømte essay »Haiku«. I det følgende skal eleverne bruge appen *Turbocollage* eller *Viz*, som begge er collageværktøjer.

Hvordan: Eleverne indsamler stikord fra de tre første kapitler. For at holde elevernes fokus på det tematiske (rumlige/sanselige/øjeblikkelige) skal de vælge et særligt øjeblik (situation) i Tavs' hverdag (fx turen i toget) og indsamle udtryk, der vedrører:

- ◆ hvad de andre gør omkring Tavs (griner, hvisker, følger efter, kigger)
- ◆ årstiden eller tidspunkter på døgnet
- ◆ en sansning (sansepåvirkning): fx lyd, lugt (drenges ånde), berøring, et syn, en smag (af sushi)

Når eleverne har samlet stikord, skal de finde de steder i teksten, hvor haiku indgår. Fx ved hvirvelstrømmen. De skal derefter læse om de genretypiske træk ved et haiku (se Bilag 1) og arrangere deres stikord til et haiku.

Eleverne skal derefter gå på opdagelse i romanen og tage screen-shots af de billeder, som de ønsker at bruge som collagemateriale til digtet.

Genremix og intertekstualitet

Tavs indgår i et fintmasket genrenet, idet den både er en fantasyfortælling med den karakteristiske overgang mellem en rea-

listisk verden og et fantastisk univers. Overgangen fremkommer langsomt i teksten fra de traditionelle ord på papir i sort/hvid, over tekstens sammenbrud og til billeder og farver, da Tavs springer op på den monstrøse frøs ryg og ganske symbolsk hopper igennem et vindue. Før dette har der dog været et varsel i form af stenfrøens kvak i parken. Flere andre elementer peger på fortællingens fantasytilhørsforhold, fx Tavs' lange og farlige rejse, ophævelsen af tid (»fatter du ikke, at vi er uden for tid og sted« siger fluen til Tavs), fantastiske væsner og skabninger som Tengu, kæmpefrøen og kæmpefluen samt den levende tøjkat, og det som Tolkien har kaldt »den omvendte katastrofe«: når det ser mest sort ud for hovedpersonen afværges katastrofen i sidste øjeblik og vendes til noget godt. Dertil kommer imidlertid, at *Tavs* også har elementer fra genrer som manga, gyser og humor. Ved at tage del i mange genrer bygger *Tavs* også på mange andre tekster og har en høj grad af intertekstualitet.

Hvorfor: Af og til kan litteraturarbejdet med intertekstualitet resultere i detektivisk gætteleg og lærd opremsning, hvilket fører væk fra værket. De intertekstuelle referencer i *Tavs* skal ikke studeres for deres egen skyld, men for at undersøge, hvordan teksterne går i dialog med og udvider *Tavs*, og hvordan *Tavs* kaster lys tilbage på interteksterne? Bidrager den enkelte intertekstuelle reference fx til genkendelsens glæde, til at underbygge en følelse eller stemning, til at pege på en tematik, til at skabe metafiktion og -refleksion eller med humor og et befriende grin?

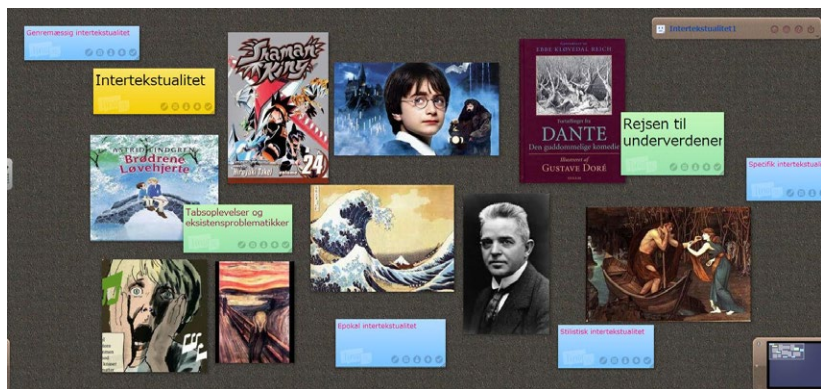
Hvordan: Eleverne kan i arbejdet med intertekstualiteten undersøge, hvad *Tavs* og forskellige intertekster har til fælles, og hvad der gør dem forskellige? De kan arbejde med intertekstualitetens forskellige former i form af henvisninger til anden littera-

tur, musik, billeder og film, og de kan undersøge, hvordan *Tavs* står i relation til den pågældende tekst, fx gennem

- ◆ Genre
- ◆ Sprog og stil – også visuelt sprog og stil
- ◆ Tematik
- ◆ Tidsspecifikke henvisninger

I rummet mellem teksterne inviteres læseren til at gå i clinch med *Tavs* og romanens intertekster, og arbejdet med intertekstualitet kan på den måde blive en fortolkningsvej i litteraturarbejdet med appen og generelt pege på teksters afhængighed af hinanden.

Linoit.com er et digitalt værktøj, der kan optage alle formater, filmklip, billeder, tekster, links osv. Applikationen fungerer som en digital opslagstavle, og eleverne kan selv udarbejde denne som en måde at samle perspektiver og fortolkninger sammen på til *Tavs*, eller de kan få til opgave at undersøge relationen mellem nogle af interteksterne og *Tavs* i et afsluttende fortolkningsarbejde ud fra denne linoit:

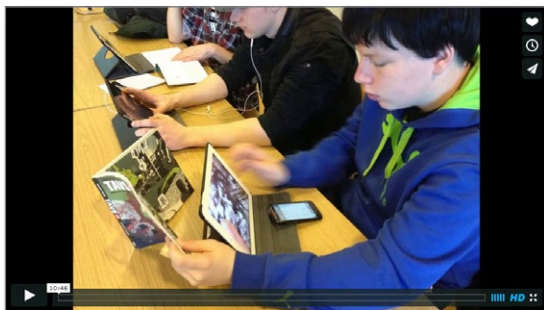
Perspektivering

At perspektivere en tekst vil sige, at man som læser træder ud af værket ved at sætte det i relation til noget uden for værket selv. At flytte perspektiv giver læseren en udvidet forståelse af værkets almene betydning, dens rækkevidde som kunstnerisk projekt. Er der tale om en ældre tekst, kan man sætte den i relation til menneskelige, sociale forhold eller samfundsforhold i den periode, den blev til i, og man kan sætte den i relation til de litterære strømninger i perioden. En anden ofte anvendt perspektiveringsform er at sætte værket i relation til andre værker af samme forfatter, og man kan sætte den i relation til det liv, forfatteren har levet (biografisk metode). Også produktionsvilkår kan virke som perspektiverende faktorer (se videoer herunder). Ved at se værket i et større perspektiv får læseren muligvis en større forståelse for værket, men også for værkets betydning for det liv, læseren lever.

Under eller efter arbejdet med *Tavs* kan eleverne se følgende små film, som kan bidrage til en perspektivering af værket og som baggrundsviden om værket.

Film om Tavs:

Se film om projektet her:

Troltspejlets anmeldelse af *Tavs*

Camilla Hubbes film om Tengu og Koyasan:

Bogtrailer

Hvorfor: En mere produktiv måde at perspektivere *Tavs* på er at lade eleverne designe en bogtrailer. Med bogtrailereren trænes eleverne i at perspektivere værket til en given modtagergruppe, som endnu ikke har læst *Tavs*. Bogtrailere er et relativt nyt fænomen i undervisningsverdenen. En spændende pendant til den klassiske boganmeldelse. Forskellen på en boganmeldelse og en bogtrailer består i al sin enkelthed i, at bogtrailere er et reklamespot. Man kunne kalde dem bogverdenens svar på en filmtrailer, mens anmeldelsen ikke har promovring for øje, men vurdering.

Når eleverne selv producerer bogtrailere, kan det være med til at udfordre deres fiktionskompetence på mange niveauer. Eleverne får øvet sig i at sondre over plot og tema i et værk samt skabe, omskabe og omsætte et æstetisk udtryk til et andet.

Hvordan: Men en af de væsentligste pointer med bogtrailere er at udfordre eleverne i at reflektere over, hvordan de afvejer balancen mellem afsløring og tilsløring af bogens plot. Bogtrailereren er en minifilm, der skal formidle tilpas afmålt information i et filmæstetisk formsprog, så den formår at vække interessen hos den kommende læser. Det er en kunst.

I *Fælles Mål for dansk* betones det, at eleverne skal forholde sig til samspillet mellem billede og tekst i egne og andres produktioner, derfor er det også oplagt, at eleverne skaber digitale fiktioner. Billeder scannes ind, og der skrives tekster til. Men bogtrailere er ikke kun musik, tekst, levende billeder og bogillustrationer. Også oplæsningen har fundet vej til bogtrailerne. Se fx traileren til Kenneth Bøgh Andersens *Den forkerte død* ►, hvor vi hører forfatterens egen oplæsning og levendegørelse af værket. Det er oplagt at overføre dette mundtlighedsprincip til danskundervisningen. Vi ser tit, at eleverne viser oprigtig interesse i mundtlige egenproduktioner – hvorfor ikke udnytte interessen og integrere mundtlighed i mindre multimodale produktioner? En bogtrailer er en lille lommefilm, der i princippet kan laves på en Smartphone. Men også forskellige redigerings-teknologier som: *Animoto*, *moviemaker*, og *Imovie* er oplagte.

Eleverne kan arbejde ud fra kriterierne til en bogtrailer som vist i Bilag 2.

Litteraturliste

Hayles, Kathrine (2007): »Hyper and Deep Attention: The Generational Divide in Cognitive Modes« I: Profession

Christiansen, Hans-Christian og Anne Magnussen (2006)

»Tegneserieanalyse« I: Gitte Rose og H.C. Christiansen *Analyse af billedmedier – en introduktion* Samfundslitteratur

**Yderligere informationer om projektet
Litteraturlæsning med nye medier
– fra e-bog til i-bog samt to video om
undervisning i appen Tavs kan findes
her ►**

Bilag 1

Haiku – nogle retningslinjer (følgende laves som et elev- henvendt ark)

Haikuøjeblikket Aha! Et haikudigt udtrykker et enkelt øjebliks virkelighed. Haikuet skal tage os direkte til Haiku-øjeblikket og præsenterer os for det træ, det blad, forårsregnen, rosen, den rustne låge i et hegn, som de er – intet mere, intet mindre.

1. **Brug nutid** – dette øjeblik! Nutid. Et Haiku beskriver ‘nuet’ – hverken fortid eller fremtid.
2. **Hvad, Hvornår, Hvor? Hvad** (hvad er det der sker, påvirker sanserne), **hvornår** (hvornår er det at det sker), **hvor** (hvor er det det hele sker). Haiku’et er ganske enkelt, hvad der sker på dette sted, i dette øjeblik, på denne måde.
3. **Objektiv Objektiv**. Et Haiku er en ‘sand’ beskrivelse af et konkret sanset Haiku-øjeblik. Det udtrykker derfor ‘så lidt som muligt’ af »digterens« personlighed (ingen »Jeg«) og ingen generaliseringer – så vidt det er muligt!
4. **Positivt**. Haikuet har en grundlæggende positiv indfaldsvinkel. Man kan godt skrive om diverse lidt sørgelige ting og alligevel bevare en positiv synsvinkel.
5. **Dagligdagssprog**. Der bruges ikke fremmedord og underlige ordstillinger, avancerede bøjninger, og grammatikalske

finurligheder hører ikke hjemme i et Haiku. Det drejer sig om beskrivelsen af den »enkle« situation – Haikuøjeblikket, som beskrives med enkle og ligefremme ord.

6. **Uden poetiske udtryk.** Et Haiku udelader sædvanligvis metaforer, rim osv., med mindre det er en meget speciel situation.
7. **Natur og årstid.** Et Haiku indeholder en vis del af natur/årstid/sted-beskrivelse eller henvisning: grønt blad, snefnug, snerleblomst – o.lign.
8. **3 linjer.** Et Haiku består af 3 linjer med formen 5-7-5 stavelser. De tre linjer kan også være med til at understøtte Haiku'ets opdeling i »billeder«.
9. **Parallelisering** stoppet mellem linjerne betyder at der opstår to »billeder«. Disse to billeder bliver parallelle størrelser i digtet – digtet virker ikke, hvis et af disse billeder mangler, sammenligninger, kontrast, associationer, gåder, sanseskift, fokus-skift.
10. Se evt.:
 - a. **10 tips for writing Haiku**
 - b. **Bekoming a Haiku poet**

Bilag 2

Bogtrailer

Kriterier for bogtrailere

(følgende laves som et elevhenvendt ark)

- ◆ Bogtrailerens varighed: max. 3 minutter
- ◆ en bogtrailer er en fremstilling af et værk med henblik på **promovering**
- ◆ Du/I skal derfor udvælge ALT, hvad der skal fortælles i traileren med henblik på at **fremhæve** kvaliteterne og **overbevise** kommende læsere om at læse værket. Undersøg hvilke teknikker filmtrailer anvender med henblik på at skabe gode seerforventninger. Hvilke kan bruges i bogtraileren?
- ◆ Du/I skal ikke lave referat, men I skal vælge nogle centrale handlingsdele ud, og overveje grundigt, hvordan du hverken kommer til at afsløre eller tilsløre for meget.
- ◆ Der må gerne indgå faktareferencer (forfatter, årstal, genre, sidetal, målgruppe).
- ◆ Du/I skal overveje, hvilke modaliteter traileren skal indeholde. Overvej samtidig hvilke funktioner de forskellige modaliteter skal have.
- ◆ Du/I skal overveje **samspillet** mellem modaliteterne – i forhold til det givne formål = at overbevise. Er der et indhold i jeres fremstilling, der bedre kan siges i ord, og andet, der bedre kunne fortælles gennem lyd eller speak?
- ◆ **Den multimodale** produktion kan være med bunden inddragelse af en modalitet, fx **oplæsning som udtryk** – som en retorisk og æstetisk kategori.

Følg med om nyt inden for børnelitteraturen på vores blog:
laerervaerelset.dk
